

Eduskunnan Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Hallintovaliokunnan lausuntopyyntö 24.9.2021

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto:

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto kommentoi sisäministeriön ja oikeusministeriön hallinnonalojen näkökulmasta.

Hallituksen esityksessä talousarvioksi vuodelle 2022 esitetään poliisitoimen nettomäärärahaa 807 956 000. Summa on Poliisihallituksen mukaan noin 30 miljoonaa euroa vähemmän, kuin vuonna 2021 on käytetty. Vuoden 2021 menoihin sisältyivät 6,7 miljoonan euron lisätalousarvio sekä 33 miljoonan euron siirtomääräraha. Valtiovarainministeri Annika Saarikko kertoi 1.10. esittävänsä lisätalousarviossa 30 miljoonaa euroa poliisille. Poliisissa ehdittiin aloittaa sopeuttamistoimien valmistelut, ja henkilöstövähennysten tarpeen arvioitiin olevan 200-250 htv.

Poliisin resurssi- ja rahoitustilanne

Poliisin rahoituksessa on Suomen Poliisijärjestöjen Liiton näkemyksen mukaan kolme keskeistä ongelmaa: 1) akuutti voimavaravaje 2) pitkäjänteisen suunnitelmallisuuden puute ja 3) ristiriita yhteisen tahtotilan ja todellisuuden välillä.

Akuutti vaje näkyy poliisilaitosten arjessa hoitamattomina hälytystehtävinä, pitkittyvinä rikostutkinta-aikoina sekä työmäärän kasaantumisena ja henkilöstön pahoinvointina. Aluehallintovirasto on puuttunut tarkastuksessaan rikostutkintaan kohtuuttomaan työmäärään. Heikko rahoitustilanne näkyy myös esimerkiksi erilaisten varustehankintojen lykkäämisestä. Henkilötyövuosiin sidotuista tavoitteista pyritään pitämään kiinni, jolloin puuttuva rahoitus otetaan tarvittaessa muualta, esimerkiksi varustehankinnoista tai toiminnankehittämis- ja ict-hankkeista.

Turvallisen oikeusvaltion ydintoimintojen, poliisin ja oikeuslaitoksen, turvaaminen edellyttää, että toimintaa voidaan suunnitella vuosiksi eteenpäin. Tällä hetkellä

suunnitelmallisuutta on hyvin vaikea toteuttaa. Kehyystaso on lähtökohtaisesti riittämätön, ja akuuttia voimavaravajetta paikataan vuosittain lisätalousarvioilla.

Ristiriita tahtotilan ja todellisuuden välillä tulee ilmi esimerkiksi sisäisen turvallisuuden selonteossa ja kehyspäätöksissä. Sisäisen turvallisuuden selontekoon on kirjattu, että 8200 poliisia on määrä, joka tarvitaan, jotta poliisi suoriutuu nykyisistä tehtävistään. Selonteossa todetaan, että **pelkästään sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon pysyvän henkilöstömäärän säilyttäminen vuoden 2020 tasolla edellyttää lisäresursseja.** Kehyspäätös keväältä 2021 ja talousarvio vuodelle 2022 eivät kuitenkaan tue näitä tavoitteita ja poliisien määrän nostamista yli 8000:aan.

Henkilöstöön kohdistuvien lomautusten, irtisanomisten ja määräaikaisten työsuhteiden jatkamatta jättämisen uhka sekä jatkuva yleinen epävarmuus työn tulevaisuudesta lisäävät henkilöstön kuormitusta entisestään ja ovat omiaan heikentämään alan vetovoimaa.

Oikeushallinto

Oikeusministeriön talousarvioesitys on 1, 0422 mrd euroa ja valtiovarainministeriön talousarvioesitys 1, 013 6 mrd euroa.

Hallitusohjelman tavoitteena on turvata oikeudenhoidon riittävät resurssit ja lyhentää oikeudenkäyntien kokonaiskestoa. Käräjäoikeudet ovat olleet ruuhkautuneet jo ennen pandemiaa ja mm. rikosasioiden käsittelyajat ovat olleet nousussa. Rikosasioiden vaativuuden voimakas kasvu ja oikeudellisten ongelmien monipuolistuminen ovat lisänneet työmäärää oikeushallinnossa merkittävästi. Koronapandemian vuoksi yritysten ja kotitalouksien maksuvaikkeudet lisääntyvät. Oikeusvaltion toimintakyvyn ja kansalaisten oikeusturvan ylläpitäminen ja hallitusohjelman mukainen prosessien nopeuttaminen edellyttävät lisäpanostuksia oikeushallinnon alaan.

Tulevaisuuden kriiseihin varautuminen edellyttää pitkäjänteistä rahoitusta

Yhteiskunnan kannalta kriittisten alojen henkilöstö niin poliisin kuin oikeushallinnon puolella on joutunut ja osoittanut sopeutumiskykynsä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä, viimeisimpänä covid-19-pandemian aikana. Yhteiskunta alkaa avautua pandemian jäljiltä, mutta jälkiseuraukset näkyvät vielä pitkän mm. erilaisina sosiaalisina vaikutuksina sekä entistä tehokkaammin verkkoa hyödyntävänä rikollisuutena poliisin työkentällä kuin ruuhkina oikeushallinnossa.

Tulevaisuudessa esimerkiksi ympäristökatastrofien, globaalien kriisien ja pandemioiden seurauksena erilaisia kriisejä on varmasti luvassa. Tuleviin kriiseihin varautuminen edellyttää, että poliisille on riittävä suorituskky suoriutua paitsi ”normaaliaikana” myös yhteiskunnan poikkeustilanteissa. Poliisilla ei ole omasta takaa toiminnallista reserviä, jonka saisi mobiilisoitua tunneissa.

Lopuksi

Tällä hetkellä ollaan tilanteessa, jossa poliisitoiminnan lisärahoitus on välttämätöntä, jotta edes perustehtävistä pystytään suoriutumaan ja hallitusohjelmaan kirjauksista pitämään kiinni. Sisäisen turvallisuuden ylläpito ja kansalaisen oikeusturvan toteutuminen edellyttävät, että koko sisäisen turvallisuuden ketjun voimavarat hätäkeskus-poliisi-oikeushallinto turvataan suunnitelmallisella rahoituksella yli hallituskausien. Varautuminen tulevaan on hyvin vaikeaa rahoituksen ollessa lyhytjänteistä ja riittämätöntä.



Jonne Rinne
puheenjohtaja



Nuppu Pelevina
erityisasiantuntija

Suomen Poliisijärjestöjen Liittoon kuuluu runsaat 11 000 jäsentä poliisista, oikeusministeriön hallinnonalalta ja hätäkeskuslaitoksesta.